

DATUM
2021-12-21DIARIENR
2021-196ERT DATUM
2021-09-30ER BETECKNING
U2021/03432

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet,
Forskningspolitiska enheten
103 33 Stockholm

Stärkt fokus på framtidens forskningsinfrastruktur (SOU 2021:65)

Statskontoret redovisar i detta remissvar synpunkter på utredningen om ett stärkt fokus på framtidens forskningsinfrastruktur (SOU 2021:65). Vi kommenterar framför allt bedömningar och förslag som är betydelsefulla ur ett förvaltnings- och styrningsperspektiv.

Statskontoret delar utredningens bedömning att systemet idag är svårt att överblicka och att det kan finnas fördelar med en ökad samordning. Statskontoret anser dock att förslagen i många delar inte är tillräckligt underbyggda och utredningen pekar även i många frågor på behovet av vidare utredning och rättslig prövning.

En utvecklad politisk styrning

Statskontoret delar utredningens bedömning att en övergripande strategisk inriktning av forskningsinfrastrukturen bör ingå i den forskningspolitiska propositionen. En långsiktighet och en bred förankring ger lärosäten bättre planeringsförutsättningar och möjlighet att använda medlen mer strategiskt. Utredningen lämnar dock inget konkret förslag i frågan, men Statskontoret vill påminna om vårt remissvar till utredningen om en mer långsiktig styrning av högskolan (SOU 2019:6). Statskontoret tillstyrkte förslaget om att regeringen varje mandatperiod bör lämna en samlad proposition för högre utbildning och forskning med tillägget att regeringen bör överväga en längre tidshorisont på propositionen.

Utredningen föreslår att regeringen ger en eller flera myndigheter i uppdrag att stödja lärosäten i deras samverkansarbete om forskningsinfrastruktur. Exempelvis juridisk och förvaltningsmässig rådgivning samt stöd att skapa ett forum för kunskapsutbyte och utveckla gemensamma riktlinjer. Statskontoret tillstyrker förslaget om ett utvecklat statligt stöd för att stärka samverkansarbetet om forskningsinfrastruktur mellan lärosäten, men vill samtidigt betona vikten av överblickbarhet och tydlighet. Det bör vara enkelt för lärosäten att veta till vilken

myndighet de ska vända sig till att få stöd och ansvaret bör därför inte delas upp på många myndigheter.

Samla den digitala infrastrukturen i en gemensam organisation

Statskontoret avstyrker utredningens förslag att samla de digitala forskningsinfrastrukturerna i en gemensam organisation. Vi delar utredningens bedömning att det kan finnas fördelar med att samla verksamheterna för digitala infrastrukturer, men anser att för många delar i utredningens förslag är oklara och kräver ytterligare utredning. Det gäller inte minst frågan om hur känsliga uppgifter ska hanteras. Statskontoret ser inte heller att utredningen har tydliggjort vilka digitala infrastrukturer som ska samlas i den nya organisationen och vilka som bör ligga kvar på de myndigheter som idag har ansvaret. Det gör också konsekvenserna för systemets framtida överblickbarhet är svåra att avgöra.

En framtida myndighet för forskningsinfrastruktur av särskilt nationellt intresse

Statskontoret avstyrker utredningens förslag. Vi anser att utredningen inte har presenterat tillräckliga underlag för att motivera inrättandet av en ny myndighet. En ny myndighet innebär omställningskostnader för statsförvaltningen och går det att hantera frågorna inom existerande myndighetsstruktur är det en bättre lösning. I dag ingår det i Vetenskapsrådets myndighetsuppgifter att fördela medel till nationell forskningsinfrastruktur och myndigheten har redan en process för att identifiera och finansiera forskningsinfrastruktur av nationellt intresse. Ett råd knutet till Vetenskapsrådet beslutar om vilka förslag som ska prioriteras. Statskontoret anser att utredningen inte tillräckligt tydligt visar hur Vetenskapsrådets huvuduppdrag skulle försvagas av ett långsiktigt uppdrag med vidgat perspektiv att samordna och finansiera forskningsstruktur.

Utredningen föreslår att den nya myndigheten förutom att ansvara för finansieringen även kan ha i uppgift att analysera och bedöma svensk forskningsinfrastruktur i sin helhet samt ansvara för uppföljning och utvärdering av satsningar på forskningsinfrastruktur. Här vill Statskontoret påminna om risken som finns att den opartiskhet som är nödvändig vid utvärdering kan gå förlorad när myndigheten även ansvarar för finansiering och prioritering av forskningsinfrastruktur. Utredningen belyser inte nackdelarna som finns med att samla dessa uppgifter inom en myndighet.

Utredningens förslag om analys och utvärderingsuppgifter inom en ny myndighet behöver även relateras till gällande förslag från Analys- och utvärderingsutredningen samt utredningen om styrningen av högskolan (SOU 2019:6). I den vidare beredningen är det viktigt att förslagen hanteras samordnat.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Gabriel Brandström, utredare Jana Fromm (föredragande) och utredare Rozh Rafik var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Jana Fromm